

УДК 347.4

DOI <https://doi.org/10.32836/2521-6473-2019-3-95-101>

П. Д. Гуйван, кандидат юридичних наук,
заслужений юрист України, професор
Полтавського інституту бізнесу

УКРАЇНСЬКЕ ТА МІЖНАРОДНЕ ПРАВОВЕ ОПОСЕРЕДКУВАННЯ ДОСТУПУ ОСОБИ ДО ІНФОРМАЦІЇ

У цій роботі проведений науковий аналіз актуальних питань, пов'язаних із юридичним забезпеченням конституційного права особи на доступ до інформації, яка має суспільний інтерес. При цьому доступ має бути гарантований саме публічними суб'єктами, які здійснюють створення та зберігання такої інформації. На них покладається позитивний обов'язок оприлюднювати інформацію, що має ознаки публічної, та безперешкодно надавати доступ до таких відомостей, якщо у запитувача є законні підстави для отримання такого доступу. Вивчено низку міжнародних та національних нормативних актів, які визначають характер поведінки учасників відносин щодо доступу до публічної інформації. Визначено, що міжнародний акт – Рекомендації Ради Європи R (2002)2 «Про доступ до офіційних документів» – розглядає право на доступ до інформації насамперед як складову частину загального інформаційного статусу людини в демократичному суспільстві. Такий підхід покликаний забезпечити повну реалізацію потреб у необхідних відомостях про обставини зовнішнього та внутрішнього світогляду конкретної особистості.

Проаналізовано основні українські правові документи, які регулюють питання доступу до публічної інформації, визначають права та обов'язки, як осіб, що запитують певні публічні відомості, так і посадовців, котрі мусять надавати такі відомості. Встановлено відсутність у чинному національному законодавстві чітких механізмів, які б конкретизували та деталізували порядок застосування загальних правил щодо доступу до інформації в окремих сферах матеріальних відносин. Визначено, що у діяльності органів публічної влади та місцевого самоврядування у процесі реалізації права доступу до публічної інформації немає чіткого механізму його забезпечення, їх діяльність має декларативні положення щодо обміну інформацією, які потребують використання сучасної інформаційної та управлінської технологій, єдиних стандартів якості для надання інформаційних та інших послуг громадськості.

Досліджена проблематика стосовно втілення у вітчизняному правовому середовищі міжнародного принципу стимулювання відкритого уряду. Публічність діяльності повинна проявлятися в інформуванні громадян про їхні права і у такий спосіб сприяти культурі відкритості органів влади. Наведені типові зловживання з боку влади правом особи на вільний доступ до інформації.

Ключові слова: публічна інформація, вільний доступ, відкритість влади.

P. D. Guyvan. Ukrainian and international legal mediation of a person's access to information

In this work, a scientific analysis of current issues related to the legal support of the constitutional right of a person to access information of public interest is carried out. Moreover, access should be guaranteed precisely by public entities involved in the creation and storage of such information. They have a positive obligation to disclose information that has signs of publicity and to freely provide access to such information if the requesting entity has legal grounds for obtaining such access. A number of international and national normative acts have been studied that determine the behavior of participants in relations regarding access to public information. It is determined that the international act - Council of Europe Recommendations R (2002) 2 "On access to official documents" considers the right to access information, first of all, as an integral part of the general informational status of a person in a democratic society. This approach is designed to ensure the full implementation of the needs for the necessary information about the circumstances of the external and internal worldview of a particular person.

The author analyzes the main Ukrainian legal documents regulating access to public information, defining the rights and obligations of both the person who requests certain public information and the officials who

© П. Д. Гуйван, 2019

must provide such information. The absence of clear mechanisms in existing national legislation that would specify and detail the application of general rules for access to information in certain areas of material relations was established. It was determined that in the activities of public authorities and local self-government in the process of exercising the right of access to public information there is no clear mechanism for its provision, their activities have declarative provisions for the exchange of information, which require the use of modern information and management technologies, common quality standards to provide information other public services.

The problems of the implementation in the domestic legal environment of the international principle of stimulating an open government are investigated. The publicity of the activity should be manifested in informing citizens about their rights and thus contribute to a culture of openness of government. It is concluded that national legislation should carry out public education and disseminate information regarding the right to access information, determine the scope of information open for review and the ways in which this right can be realized. Typical abuses by the authorities of the human right to free access to information are given.

Key words: public information, free access, openness of power.

Постановка проблеми. В умовах стрімкого розвитку суспільної комунікації та сучасного соціального прогресу відбувається неухильне зростання значущості інформації, коли інформаційні відносини пронизують буквально всі сфери економіки, політики, соціального життя. В цьому сенсі правове опосередкування відносин, що відбуваються в сфері інформаційного обороту, набуває наразі неабиякої актуальності. Подальше просування будь-яких процесів у соціумі значною мірою залежить від належного стану інформаційної взаємодії окремих державних, громадських інституцій та фізичних осіб. Право особи на інформацію є найважливішим органічним елементом загальної цілісної системи прав і свобод. Ступінь розвитку цього права характеризує значення прогресу самого суспільства, рівень особистої свободи особи, який реально забезпечується державою [1, с. 50]. Враховуючи значний попит на інформацію, важливість обороту у вказаній сфері, значних зусиль з боку правотворчої і правозастосовної гілок влади потребує організація належного правового забезпечення вказаних відносин. Це включає необхідність оформлення юридичних гарантій обігу інформації, обміну нею, шляхів удосконалення цього процесу, захисту носіїв інформації та осіб, котрі її розповсюджують та використовують.

Одним з основних прав людини є можливість вільного доступу до інформації. Насамперед реалізація цього права досягається шляхом інформованості зацікавлених осіб про діяльність органів влади. Така інформація, яка має суспільний інтерес і є публічною за своєю природою, крім суто пізнавального значення про соціально-політичну ситуацію в суспільстві, також може використовуватися для здійснення конституційного права громадян на участь у державному управлінні, підвищенні його якості, гарантування прозорості процедур прийняття управлінських рішень. Відкритість, публічність та прозорість діяльності суб'єктів владних повноважень, безумовно, сприяє створенню системи громадського контролю над діяльністю центральної і місцевої влади, спрямована на створення системи соціальної відповідальності управлінських суб'єктів. Нарешті відкритість процедур здійснення владних повноважень створює належні умови для протидії протиправним вчинкам, для боротьби з корупцією та правовим нігілізмом.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання правового забезпечення відкритості та вільного доступу до інформації досліджувалося у працях таких науковців, як Р. Головенко, А. Марущак, С. Янішевський, Е. Афонін, Н. Гудима, М. Демкова, С. Телешун, О. Кузьменко та інші. У вказаних роботах увага вчених була сконцентрована на різних аспектах забезпечення відкритості органів влади, з'ясувалися питання юридичного оформлення можливості конкретної особи щодо доступу до публічної інформації. Водночас не напрацьовано єдиного правового підходу до визначення обов'язків окремих органів влади щодо надання запитуваної інформації, загальних правил стосовно обмеження невинуватої конфі-

денційності, встановлення переліку публічних соціально важливих відомостей, які є необхідними для особи і дають можливість належно задовольнити її публічний інтерес. Отже, метою цієї праці є вивчення міжнародних та національних правових актів, що гарантують вільний доступ до інформації, відкритість у цьому сенсі державних та інших владних розпорядників, адаптуючи вказані підходи до національної системи права.

Виклад основного матеріалу. Світова доктрина та правотворча система напрацювали доволі усталені правила щодо гарантування кожній особі можливості отримати вільний доступ до інформації, яка перебуває у суб'єктів влади і становить певний суспільний інтерес. У найбільш розгорнутому вигляді ці правила викладені у Рекомендаціях Ради Європи N R (2002)2 «Про доступ до офіційних документів» від 21 лютого 2002 року. Цей акт надає детальну характеристику та визначає порядок застосування таких норм основних міжнародних документів, як стаття 19 Загальної декларації прав людини, статті 6, 8 та 10 Конвенції Ради Європи «Про захист прав людини та основоположних свобод» 1950 року, Конвенція ООН «Про доступ до інформації, участь громадськості в процесі вироблення рішень та доступ до правосуддя в питаннях, коли йдеться про захист довкілля» від 25.06.1998 р., Конвенція РЄ N 108 від 28.01.1981 р. «Про захист осіб у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних», Декларація «Про свободу вираження поглядів та інформації» від 28.01.1982 р., а також Рекомендація N R (81)19 «Про доступ до інформації, яка знаходиться в розпорядженні державних органів», Рекомендація N R (91)10 «Про передачу третім особам персональних даних, які знаходяться в розпорядженні державних органів», Рекомендація N R (97)18 «Про захист персональних даних, які збираються та записуються для статистичних цілей», Рекомендація N R (2000)13 «Про європейську політику доступу до архівів». Наголошується, що у демократичному суспільстві визначальним є відкритість органів державної влади щодо інформації, яка становить суспільний інтерес.

Вказане завдання реалізується на основі рівноправності та відповідно до чітких правил, що дозволяє громадянам виробити адекватне бачення та сформувані критичні погляди щодо стану суспільства, у якому вони живуть, та щодо органів влади, які ними керують, сприяє більшій дієвості та ефективності адміністративних органів і допомагає підтримувати їх цілісність, усуваючи ризик корупції, є чинником, що підтверджує легітимність органів управління державних служб і посилює довіру громадськості до органів державної влади. Отже, державні органи повинні взяти на себе зобов'язання проводити активну політику в питаннях спілкування з громадянами з тим, щоб надати в розпорядження громадян всю інформацію, яка може вважатися необхідною у відкритому демократичному суспільстві [2].

В Україні головним документом, який визначає правові та організаційні умови здійснення конституційного права людини на доступ до соціально значимої інформації, є Закон України «Про доступ до публічної інформації». Цей нормативний документ передбачає право кожної особи на інформацію, при цьому одним з основних елементів інформаційної свободи визначається забезпечення доступу кожного до інформації. В цьому контексті цей Закон закріпив важливий принцип максимальної відкритості, згідно з яким будь-яка інформація є відкритою, крім тієї, що віднесена законом до інформації з обмеженим доступом. Наразі українське законодавство закріпило принцип, що ґрунтується на Конституції України, Цивільному кодексі України та міжнародних стандартах і передбачає, що інформація є об'єктом особистих немайнових прав, об'єктом особистих прав фізичної чи юридичної особи.

Попри те, що сьогодні в умовах технічного прогресу ведеться жвавий комерційний інформаційний обмін, і інформація, відтворена на певних паперових чи електронних носіях, все більше набуває ознак товару, суб'єкти владних повноважень, отримуючи чи створюючи інформацію, не набувають виняткових прав самостійного і безперешкодного розпорядження

нею на власний розсуд. Навіть більше, владна інституція лише виконує стосовно інформації певні, надані їй законодавчими актами, позитивні обов'язки, які полягають у оприлюдненні та наданні інформації на запит з метою реалізації права особи на доступ до інформації. Саме у такий спосіб владні структури здійснюють свої повноваження, зокрема, стосовно основоположного права на свободу інформації.

Закон України «Про доступ до публічної інформації» за ідеєю покликаний встановити порядок здійснення та забезпечення права кожного на доступ до інформації, яка знаходиться у володінні суб'єктів владних повноважень, інших розпорядників публічної інформації, визначених цим Законом, та інформації, що становить суспільний інтерес. Під публічною інформацією мається на увазі відображена та задокументована будь-якими засобами та на будь-яких носіях інформація, що була отримана або створена в процесі виконання суб'єктами владних повноважень своїх обов'язків, передбачених чинним законодавством, або яка знаходиться у володінні суб'єктів владних повноважень, інших розпорядників публічної інформації, визначених цим Законом.

Однак в національній публіцистичній літературі часто лунають обґрунтовані критичні висловлювання з приводу того, що даний закон є лише декларацією, яка у практичній площині не здатна гарантувати реалізацію права на свободу інформації [3]. У діяльності органів публічної влади та місцевого самоврядування у процесі реалізації права доступу до публічної інформації немає чіткого механізму його забезпечення, їх діяльність має декларативні положення щодо обміну інформацією, які потребують використання сучасної інформаційної та управлінської технологій, єдиних стандартів якості для надання інформаційних та інших послуг громадськості [4, с. 218]. Значною мірою це так і є, бо спеціальний закон в принципі не здатен здійснити правового забезпечення усього комплексу питань, пов'язаних з доступом до інформації. Для цього, як в Європі, мають бути розроблені численні підзаконні акти, які конкретизують і формалізують поведінку учасників відносин у кожній сфері суспільного життя, де потрібно забезпечити вільний доступ громадськості та конкретної особи до інформації. Поки що в даному напрямку вітчизняне законодавство не рухається, що і призводить до поширення практики безпідставних відмов органів державної влади на звернення громадян щодо їх публічного доступу [5].

З метою організації належної юридичної процедури отримання громадянами соціально значимої інформації, потрібної їм для здійснення своїх публічних та приватних прав, необхідно в вітчизняному законодавстві та правозастосовній практиці інкорпорувати міжнародні принципи відповідної діяльності. Першим з таких засад є стимулювання відкритого уряду, яке має здійснюватися публічними органами держави. Відкритість діяльності мусить проявлятися в інформуванні громадян про їхні права і сприяння культурі відкритості уряду. Світовий досвід показує, що державна служба, яка ігнорує законодавчі приписи, може підірвати навіть найбільш прогресивне законодавство. На ефективність даних вчинків безпосередньо впливають різні чинники, які зумовлюють дієвість організації державної служби. То можуть бути нормативно напрацьовані чіткі та зрозумілі, а головне, пропорційні обмеження свободи оприлюднення інформації, рівень освіченості і ступінь обізнаності суспільства в цілому.

Певні кроки у вказаному напрямку в Україні здійснюються. Зокрема, прийнято документ Стратегія розвитку інформаційного суспільства в Україні. Цей акт зобов'язує органи влади забезпечити високий рівень доступності для населення інформації та технологій, вдосконалення системи державних гарантій конституційних прав у інформаційній сфері [6]. Механізм оприлюднення інформації про діяльність органів виконавчої влади визначено Законом України «Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації» [7]. Що стосується переліку відомостей,

обов'язкових для розміщення в інформаційних системах загального користування, зокрема в мережі Інтернет, то він визначений Постановою Кабінету Міністрів України «Про Порядок оприлюднення у мережі Інтернет інформації про діяльність органів виконавчої влади» [8]. Ця постанова встановлює обов'язок органів виконавчої влади стосовно забезпечення доступу громадян і організацій до інформації про діяльність на підставі своєчасного та регулярного розміщення інформаційних ресурсів у загальнодоступних інформаційних системах. Для практичної реалізації вказаних зобов'язань розробляється офіційний вебсайт органу державної влади та місцевого самоврядування, який містить інформацію про діяльність державного органу або органу місцевого самоврядування. Інформація про державні органи, що розміщується в мережі Інтернет, повинна містити дані про найменування органу, його структуру, адресу, відомості про повноваження, функції структурних підрозділів із зазначенням правових актів, які їх визначають, відомості про керівників державних органів та органів місцевого самоврядування, його структурних підрозділів; переліки інформаційних систем, банків даних, реєстрів, реєстрів, що є у віданні державного органу, органу місцевого самоврядування, підвідомчих організацій; відомості про засновані засоби масової інформації.

Вказані акти покликані гарантувати основи відкритої інформаційної політики держави. Але, на жаль, мусимо констатувати, що вони мало сприяли демократичному поступові України у напрямку досягнення прозорості влади та забезпечення вільного доступу особи до інформації. Причини тут криються, як уже вказувалося, у нормативних прогалинах щодо регулювання конкретних, а не загальних, правил поведінки та у відсутності належного правового інструментарію, який би гарантував відповідальність посадових осіб за порушення права на доступ до публічної інформації. Отже, і маємо численні приклади нехтування приписами законодавства представниками публічної влади, які залишаються практично безкарними.

Наведемо декілька типових прикладів відвертого порушення в царині реалізації права на доступ до інформації. Досить популярною є умисна підміна розпорядником інформації фактично існуючих взаємин із запитом на інформацію на інші – пов'язані із зверненням громадян. Кваліфікація надісланого особою до органу публічної влади інформаційного запиту як звернення громадянина є неправомірною. У такий спосіб робиться підміна понять з метою застосування неналежних засобів реагування. Відмінності у даних способах спілкування громадянина з владою наведені у роз'ясненні Міністерства юстиції України від 03 травня 2012 року. В ньому, зокрема, вказується, що право на звернення та право на доступ до публічної інформації тісно пов'язані між собою. Проте необхідно проводити розмежування термінів «звернення громадянина» та «запит на інформацію».

Право на звернення – це викладені в письмовій або усній формі пропозиції (зауваження), заява (клопотання) і скарги (ст. 3 Закону України «Про звернення громадян») до суб'єктів владних повноважень, об'єднань громадян, підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, засобів масової інформації. Під запитом на інформацію розуміється прохання особи до розпорядника інформації надати публічну інформацію, що знаходиться у його володінні (ст. 19 Закону України «Про доступ до публічної інформації»). Звернення стосується відстоювання прав і законних інтересів громадянина та пропозицій до діяльності суб'єктів владних повноважень, викриття їх недоліків (зауваження) в роботі, а в запитах на інформацію йдеться про надання публічної інформації, якою володіє або повинен володіти її розпорядник. Якщо особа надіслала органу саме запит на інформацію, то він мусить виконати свої обов'язки у порядку, строк та обсяги, встановлені Законом України «Про доступ до публічної інформації».

Національне законодавство повинно здійснювати проведення громадської освіти й поширення відомостей стосовно права на доступ до інформації, визначати сферу відкритої для ознайомлення інформації і способи, якими це право може бути реалізоване. Вказані види

діяльності повинні здійснюватися не лише окремими публічними органами, а і спеціально створеними державними службами. В іншому разі не лише пересічні громадяни, а й професійні судді та правники часто допускають плутанину у визначеннях, яка за такого правозастосування набуває ознак свавільства. Скажімо, в ухвалі Ожтябрьського районного суду м. Полтави від 7 березня 2017 року у справі № 554/1864/16-ц [9] правозастосовний орган відмовився порушити провадження за скаргою на бездіяльність державного виконавця, тому що вона, на думку судді, не підлягає розгляду в порядку цивільного судочинства. Таке рішення абсолютно не узгоджується із чинним законодавством України. Суть питання полягає у тому, що суддя місцевого суду всупереч закону та здоровому глузду дійшов висновку, що стягувач звернулася до виконавчої служби із інформаційним запитом. Отже, ненадання інформації у такому разі оскаржується в позовному порядку до адміністративного суду. Насправді, суддя припустився елементарної підміни понять. Порядок та підстави звернення до розпорядників інформації регулюється Законом України «Про доступ до публічної інформації».

Але за будь-якої, навіть самої бурхливої уяви не можна кваліфікувати державну виконавчу службу, котра виконує функції з примусового виконання судових рішень, як таку, що є розпорядником інформації, яку вона збирає та зберігає. Як видно з матеріалів справи, позивач (стягувач) не звертався до виконавчої служби із інформаційним запитом про надання інформації, він не посилався на норми закону «Про доступ до публічної інформації». У тексті цього документу також немає запиту про надання інформації, що була отримана або створена в процесі виконання суб'єктами владних повноважень своїх обов'язків. Натомість у своєму запиті стягувач вимагає надати інформацію про хід реалізації обов'язків виконавчої служби щодо виконання судового рішення. Відмінність у даному зверненні від інформаційного запиту полягає у тому, що розпорядник публічної інформації не має обов'язку повідомляти усіх осіб без відповідного запиту. Обов'язок надати публічну інформацію упродовж п'яти днів з'являється у нього лише після отримання запиту на інформацію. Натомість державний виконавець за законом зобов'язаний повідомляти стягувача та інших учасників провадження про хід виконавчого процесу без будь-яких запитів, а невиконання такого обов'язку закон кваліфікує як правопорушення, котре зветься неправомірною бездіяльністю.

Таке правопорушення державного виконання як бездіяльність оскаржується в порядку, встановленому у Цивільному процесуальному кодексі України. Згідно із ст. 447 ЦПКУ сторони виконавчого провадження мають право звернутися до суду із скаргою, якщо вважають, що рішенням, дією або бездіяльністю державного виконавця чи іншої посадової особи органу державної виконавчої служби або приватного виконавця під час виконання судового рішення, ухваленого відповідно до цього Кодексу, порушено їх права чи свободи. Як бачимо, у цій нормі закону йдеться про оскарження протиправної бездіяльності виконавця шляхом подання скарги. Між тим, суд першої інстанції в своїй ухвалі помилково застосував норми КАСУ, які, по-перше, регулюють порядок пред'явлення позовів, а по-друге, стосуються оскарження діянь органу владних повноважень, а не конкретного виконавця. Застосування законодавства, яке регулює позовний порядок захисту права у разі, коли цивільний закон передбачає подання скарги, є неправомірним. Таке правило про подання саме скарги, а не позову, на бездіяльність державного виконавця закріплене і у ч. 4 ст. 74 Закону України «Про виконавче провадження». Отже, місцевий суд припустився порушення права особи на доступ до суду.

Висновки з дослідження і перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. З викладеного у статті можемо дійти певних висновків. Чинне законодавство України в царині регулювання порядку доступу громадян до публічно значимої інформації потребує суттєвого розвитку та вдосконалення. Має бути розроблено механізми забезпечення коментованого конституційного права особи на рівні спеціальних підзаконних актів у всіх сферах суспіль-

ної діяльності, де інформація, що перебуває в розпорядженні публічних суб'єктів, становить суспільну важливість. Вказана діяльність повинна відбуватися за обов'язкового врахування міжнародних принципів, які знайшли усталене та виважене відтворення у відповідних актах. Разом з тим є можливості вдосконалення діяльності щодо надання вільного доступу до інформації і в межах наявного правового поля. Для цього має бути змінений пріоритет прав володільців інформації на пріоритет прав та інтересів запитувачів. При цьому слід враховувати, що правила Закону України «Про доступ до публічної інформації» є мінімальними стандартами, і їх слід виконувати органами влади навіть без затвердження конкретних правил поведінки національними законами та підзаконними актами, у яких має визнаватися більш широке та змістовне право доступу до офіційних документів. Скажімо, доступ особи до публічної інформації повинен залежати винятково від наявності у неї законних підстав для цього, а не від бажання розпорядника. Саме за наявності таких підстав запитувана інформація повинна безперешкодно надаватися, а кожне порушення цього правила має тягти цивільну матеріальну відповідальність.

Список використаних джерел:

1. Цибульська А.В. Право на доступ до інформації в Україні: конституційно-правовий аспект. *Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Юридичні науки»*. 2013. № 2 (5). С. 49–54.
2. Рекомендації Ради Європи N R (2002)2 «Про доступ до офіційних документів» від 21.02.2002 р. URL: https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_a33.
3. Горбатюк В.В., Горбатюк С.Є. Доступ громадян до інформації: конституційно-правовий аспект. *Державне управління: теорія та практика*. 2012. № 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Dutp_2012_2_38.
4. Чистоклетов Л.Г., Шишко В.Й. Проблеми забезпечення доступу громадян до публічної інформації від органів державної влади. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2018. № 2. С. 216–224.
5. За рік близько 200 чиновників покарано за ненадання публічної інформації. URL: <https://hromadskeradio.org/programs/kyiv-donbas/za-rik-blyzko-200-chynovnykiv-pokarano-zanadannya-publichnoyi-informaciyi>.
6. Про схвалення Стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 15.05.2013 р. № 386-р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/386-2013-%D1%80>.
7. Закон України «Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації». *Відомості Верховної Ради України*, 1997, № 49, ст. 299.
8. Постанова Кабінету Міністрів України від 4 січня 2002 року № 3 «Про Порядок оприлюднення у мережі Інтернет інформації про діяльність органів виконавчої влади». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3-2002-%D0%BF>.
9. Ухвала Октябрського районного у м. Полтаві суду від 7.03.2017 р. у справі № 554/1864/16-ц. Архів Октябрського райсуду м. Полтави за 2016 рік.